

Lowie Brink, *De wereld tussen twee stokken. 50 schoolwandkaarten uitgerold.*

Zwolle: Wbooks, 2024. Gebonden, 208 blz., € 29,95. ISBN 9789462586208.

Martijn Storms

Recent verscheen bij uitgeverij Wbooks een boek over Nederlandse schoolwandkaarten. Auteur Lowie Brink kan met recht dé autoriteit op dit gebied genoemd worden. Lange tijd is er nauwelijks onderzoek gedaan naar schoolwandkaarten, maar daar heeft Lowie Brink – vrijwel in zijn eentje – verandering in gebracht! In zo'n dertig jaar wist hij een enorme verzameling schoolwandkaarten op te bouwen. Naast verzamelaar is Brink ook al bijna twintig jaar eigenaar van het in Nijmegen gesitueerde antiquariaat *De Wereld aan de Wand*, dat gespecialiseerd is in schoolwandkaarten. Eerder verschenen al in eigen beheer twee bibliografieën van zijn hand: *Bibliografie en foto-overzicht van de Nederlandse schoolwandkaarten (1801-1975)* (2007) en *Nederlandse geschiedkundige schoolwandkaarten* (2014). Ook schreef hij tal van artikelen over schoolwandkaarten, onder andere in *De Boekenwereld* en *Caert-Thresoor*. Een aantal van die artikelen bundelde hij samen

met zijn partner Lucy Holl onder de titel *De wereld aan de wand* (Zwolle: Waanders, 2010). En nu is er dus het fraaie *De wereld tussen twee stokken*. Voor Wbooks is dit een van de vele boeken over oude kaarten, waarmee zij zich de laatste jaren steeds nadrukkelijker manifesteren als vooraanstaande uitgeverij van historisch-cartografische publicaties.

In de inleiding van het boek geeft Brink verschillende verklaringen voor de 'stiefmoederlijke behandeling' van de 'ondergeschoven kindjes van de Nederlandse kaartenfamilie': schoolkaarten werden als een inferieure vorm van cartografie beschouwd, het KNAG (Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap) besteedde er geen aandacht aan, bibliotheken schaften ze niet systematisch aan vanwege het feit dat ze lastig op te bergen zijn en veel schoolwandkaarten zijn verloren gegaan. Goed vormgegeven schoolwandkaarten zijn vanwege hun functie direct begrijpelijk, sterk gegeneraliseerd, niet gedetailleerd en nauwelijks voorzien van opsmuk. De leerling in de klas moest de kaart

immers van een afstand kunnen lezen. Dat de kaarten weinig versieringen bevatten, wil niet zeggen dat ze niet mooi zouden zijn. Over smaakts natuurlijk niet te twisten, maar het feit dat Lowie Brink ze 'muurbloempjes' noemt, spreekt boekdelen.

In het boek zijn vijftig schoolwandkaarten geselecteerd die in korte teksten van drie tot vijf bladzijden worden toegelicht. De teksten zijn gerubriceerd in achttien hoofdstukken, waarin alle aspecten van de schoolwandkaart aan de orde komen, waaronder allerlei aspecten van kaartontwerp (afstandswerking, belettering, kaartprojectie, reliëfweergave, kleurgebruik, beeldsymbolen), maar ook de verschillende thema's van schoolwandkaarten, zoals economie, geschiedenis, grondsoorten, bodemgebruik, politiek en religie. Daarmee vormen de vijftig ministudies gezamenlijk een goed overzicht van de geschiedenis van de Neder-

landse schoolwandcartografie. Het boek is gericht op een breed publiek, en bevat daarom bijvoorbeeld geen notenapparaat. Achterin het boek zijn per hoofdstuk wel enkele suggesties voor verdere literatuur opgenomen. Brink heeft een prettige schrijfstijl, waaruit steeds een gedegen kennis van het onderwerp spreekt.

Het boek is rijklijk geïllustreerd met – veelal kleurrijke – afbeeldingen van schoolwandkaarten. Daarbij put Brink vanzelfsprekend vooral uit zijn eigen verzameling. Wanneer hij zelf niet over een kaart beschikt, weet hij echter ook de weg naar bibliotheken en archieven te vinden. Daarnaast gaat Brink regelmatig uit-

gebreed in op de samenstellers van de wandkaarten, die dikwijls met een portret zijn afgebeeld. Dit alles maakt het tot een toegankelijk en aantrekkelijk boek voor iedere liefhebber van of geïnteresseerde in kaarten, onderwijs en geschiedenis, en dat voor een prijs waarvoor je het eigenlijk niet in de boekhandel kan laten liggen!

